

حضور نوازنده برجسته جهان در جشنواره موسیقی فجر

جمال علی‌اف که توسط استاد فاضل سی، به‌عنوان «یکی از بزرگ‌ترین ویولنسل‌نوازان نسل خود» معرفی شده، در چهارمین جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر با اس داغستان، نوازنده پیانو از ترکیه، روی صحنه خواهد رفت. این اجرا در قالب دونوازی و در حوزه موسیقی کلاسیک معاصر و با تکیه بر ریشه‌های موسیقی کلاسیک برگزار می‌شود. علی‌اف در کارنامه خود اجراهای درخشانی در

سالن‌های معتبر جهانی چون رویال آلبرت هال لندن، کنسرواتوار مسکو و تالار کنسرت سلطنتی لندن دارد. او همچنین مفتخر به دریافت جوایز معتبر بین‌المللی ازجمله جایزه موسیقی سرکارل چکنیزو و عنوان «یکی از ۴۰ نوازنده برتر جهان زیر ۳۰ سال» از سوی ClassicFM است. باتکنیک کم‌نظیر و نگاه خلاقانه‌اش به موسیقی، علی‌اف در سال‌های اخیر توانسته است تحسین گسترده مخاطبان جهانی را

عماد رحمانی، کارگردان «افسانه سپهر» از اقبال جهانی نسبت به انیمیشن‌های ایرانی گفت

سفر تخیلی به دنیای اسطوره‌ها

نسرین بختیاری گروه فرهنگ و هنر

اگر ۱۰ سال پیش صحبت از حضور انیمیشن در جشنواره فیلم فجر می‌کردیم، ممکن بود بسیاری از متخصصان و صاحب‌نظران این حوزه چندان این موضوع را جدی نگیرند؛ اما امروز، با توجه به پیشرفت‌های چشمگیر انیمیشن ایران از لحاظ فنی و محتوایی و همچنین حضور جهانی آن در کشورهای مختلف، این هنر- صنعت به مرتبه‌ای از اعتبار رسیده که از سال ۹۴ به بعد، بخشی مستقل برای آن در نظر گرفته شده‌است. امسال چهار انیمیشن سینمایی به جشنواره چهل‌وسوم فیلم فجر راه یافته‌اند که یکی از آنها «افسانه سپهر» به کارگردانی عماد رحمانی است. او پیش از این با اثر خود «شمشیر و اندوه» که به روایت وقایعی از دوره پس از شهادت امام حسن مجتبی(ع) تا ورود امام حسین(ع) به کربلا می‌پردازد، در جشنواره حاضر شده بود. رحمانی در ساخت این انیمیشن از فناوری اسکن انسانی استفاده کرده بود، اما امسال با رویکردی متفاوت از نظر فنی به تولید افسانه سپهر پرداخته است. به بهانه حضور این انیمیشن در جشنواره فجر، گفت‌وگوی ما با این کارگردان را از نظر می‌گذرانید.

۱۲ چطور تصمیم گرفتید سراغ انیمیشن افسانه سپهر بروید و این داستان را روایت کنید؟

من به‌طور شخصی همیشه به قصه‌گویی در دنیای ویدئوگیم و سینما علاقه‌مند بوده‌ام و اولین تجربه‌ام در این زمینه با شمشیر و اندوه آغاز شد. از یک سو، تمایل داشتم به ادبیات فولکلور بپردازم و از سوی دیگر، افسانه‌های باستانی ایرانی را کاوش کنم. فرهنگ ما بسیار غنی و فضای جذابی برای قصه‌گویی فراهم می‌آورد، و این در حالی است که انیمیشن‌های خارجی به خوبی از این ظرفیت بهره می‌برند. ایده افسانه سپهر از جایی شکل‌گرفت که افسانه‌های بسیار قدیمی ایرانی را با قصه‌هایی که خانواده‌ام تعریف می‌کردند شنیده بودم و همیشه برایم جالب بود. تا این‌که فرصتی پیش آمد و با

همکاری مهدی جعفری، تهیه‌کننده ایده را با یکدیگر چکش‌کاری و فیلمنامه‌نویسی را شروع کردیم. به این شکل بود که افسانه سپهر و فضای جذاب آن متولد شد. از ابتدا تصمیم داشتیم اثری تولید کنیم که مخاطبانش شامل تمام گروه‌های سنی باشد. به‌رغم این‌که این کار برای کودکان است و حتی کودکان بالای پنج سال می‌توانند آن را تماشاکنند، هدف ما این بود که لایه‌های مختلفی در داستان وجود داشته باشد تا نوجوانان و جوانان نیز از تماشای آن لذت ببرند. همچنین برای ما مهم بود خانواده‌هایی که به سینما می‌آیند و با فرزندان‌شان فیلم را می‌بینید، بتوانند با آن ارتباط برقرار کنند.

۱۳ چطور شد که تصمیم گرفتید علاوه بر بیان داستان به موضوع یوز ایرانی به عنوان گونه در حال انقراض هم بپردازید؟ اساس داستان ما شامل یک سفر قهرمانی به سرزمین‌های مختلف و مواجهه با دیوهای اساطیر ایران باستان برای نجات خانواده است. این داستان مفاهیمی از سفر قهرمانی تا افسانه‌ای را در بر دارد.

در نسخه اولیه، به جای «بدنام» از واژه «اهریمن» برای شخصیت منفی استفاده کردیم، اما برای آسان‌تر کردن کار برای کودکان، واژه «بدنام» انتخاب شد. هنگام خلق شخصیت به شدت علاقه‌مند بودیم تا همراه سپهر، پسر پرشر و شور داستان، حیوانی دوست‌داشتنی حضور داشته باشد که مخاطبان بتوانند با او ارتباط برقرار کنند. سپهر در ابتدا به خودش اعتماد ندارد، اما در طول داستان تبدیل به قهرمان می‌شود.

اولین گزینه برای قرارگیری کنار سپهر، یوز بود؛ زیرا این حیوان دو ویژگی مهم دارد: اول این‌که به دلیل در حال انقراض بودن، دغدغه مردم ایران شده است و دوم این‌که یوزها بسیار بانمک و تند هستند و انعطاف‌پذیری آنها می‌تواند به جذابیت کار کمک کند. در زمان نگارش فیلمنامه، یوز ایرانی، پیروز، نیز در کانون توجه قرار داشت، اما متأسفانه ماندگار نبود. به همین دلیل، ما یوز را به عنوان شخصیت مکمل انتخاب کردیم که نامش «بابو» است و بار شیطنت و شیرینی داستان را بر عهده دارد. این شخصیت به شکل‌گیری همدلی

و رابطه عاطفی عمیق میان سپهر و مخاطب در داستان کمک می‌کند. در نهایت، با صدایشگی کاظم سیاحی که واقعا شخصیت را ارتقا داده و لطافت خوبی به آن اضافه کرده، یوز داستان ما کامل شد. به این شکل توانستیم یک شخصیت واقعی دور از شعار و جذاب برای مخاطبان کودک خلق کنیم. با توجه به این‌که در تلاش برای پخش بین‌المللی این انیمیشن هستیم، می‌تواند به ماجرای یوز ایرانی هم کمک کند.

۱۴ با توجه به استفاده از تکنیک اسکن انسانی در انیمیشن قبلی‌تان شمشیر و اندوه، این تکنیک را در افسانه سپهر هم به کار بردید؟ نه، ما این بار با رویکردی متفاوت وارد مراحل تولید این انیمیشن شدیم. همان‌طور که در نشست فیلم قبلم در جشنواره فجر گفتم، ما این ماجراجویی در حوزه انیمیشن را به شدت دوست داریم و با رویکردی جدید به این حوزه پرداختیم. افسانه سپهر شبیه انیمیشن‌هایی است که دیرنی و بیکیسار آنها را تولید می‌کنند. انیمیشن‌هایی مانند افسانه سپهر فضای فانتزی و کودکانه و محیط‌های بسیار متنوعی دارند. با توجه به این‌که داستان یک سفر قهرمانی دارد، شخصیت‌ها برای رسیدن به اهداف خود وارد سرزمین‌های برف، جنگل و آب می‌شوند و با دیوهای این سرزمین‌ها مبارزه می‌کنند. به همین دلیل، در این کار رنگ و لعاب جدی‌ای وجود دارد. درحالی‌که شمشیر و اندوه اثری بود با مضامین مذهبی و عاطفی برای مخاطبان نوجوان و بزرگسال، داستان ما در اینجا ماجراجویانه‌تر، فانتزی و کم‌دی است. همچنین، سکانس‌های موزیکال نیز در کار گنجانده شده و کم‌دی لطیفی در داستان

جریان دارد که به‌ویژه بر دوش رابطه بابو و سپهر است.

۱۵ یک‌ی از مؤلفه‌هایی‌که خانواده‌ها برای تماشای انیمیشن در

نظر می‌گیرند، این است که بتوانند کنار بچه‌های‌شان فیلم را ببینند و هر دو گروه از آن لذت ببرند. این انیمیشن تا چه اندازه سعی کرده این موضوع را رعایت کند؟ ما تا کنون در دو اکران خصوصی، کودکان را به همراه خانواده‌های‌شان دعوت کرده‌ایم و جالب است که در لایه ابتدایی داستان، کودکان بالای پنج سال به راحتی جذب آن می‌شوند و مفهوم آن را درک می‌کنند؛ اما این انیمیشن لایه‌های عمیق‌تری نیز برای مخاطبان بزرگ‌تر دارد و می‌تواند برای سنین تا ۱۵ سال جذاب باشد. همچنین، بزرگسالان نیز از تماشای آن لذت خواهند برد.

در برخی از بخش‌های داستان، فضا به‌طور موقت غم‌انگیز می‌شود و دو شخصیت اصلی باید از یک مسیر کوهستانی به کلات، که نقطه امن داستان است برسند. برای این سکانس، از صدای آقای وصال، یکی از خوانندگان مشهور، بهره گرفته‌ایم که با صدای زیبا و فضای بزرگسالانه‌ای که منتقل می‌کند، به داستان عمق بیشتری می‌بخشد. ما نیز تلاش کرده‌ایم ترکیبی از موسیقی سنتی را به انیمیشن اضافه کنیم تا هم کودکان با دارم داستان ارتباط برقرار کنند و هم بزرگسالان با قصه و ترانه‌ها همراه شوند.

هدف ما این بوده که بزرگسالان نیز بتوانند از این اثر لذت ببرند، زیرا حتی اگر کودکان از طریق مدارس به تماشای انیمیشن بروند، به احتمال زیاد نیاز به همراهی بزرگسالان دارند. بنابراین، تلاش ما این است که رضایت بیشتری نسبت به آثاری که در سال گذشته پخش شد جلب کنیم و به‌طور خاص مخاطب هدف ما کودکان بین هفت تا ۱۵ سال هستند.

۱۶ چقدر افسانه سپهر با نگاه به استانداردهای بین‌المللی تولید شده است؟

ما در حال حاضر در مذاکرات بین‌المللی برای عرضه انیمیشن هستیم و امیدوارم که قراردادها بسته شوند. استانداردهای رعایت و کار در یک سطح بسیار بالا تولید شده و امیدوارم مخاطب از نظر فنی و بصری لذت ببرد.

۱۷ با توجه به این‌که مخاطبان کودک و نوجوان امروز بسیار باهوش هستند و با اشارتی متوجه منظور سازنده اثر

جلب کند. علی‌اف سال ۲۰۱۷ نخستین حضور انفرادی خود را به عنوان سولیست در رویال آلبرت هال لندن تجربه کرده است. این نوازنده همچنین در فستیوال‌های مختلفی اجرا داشته و با ارکسترهایی همچون ارکستر سمفونیک اسکاتلند، ارکستر ملی روسیه و... همکاری کرده است. در سال ۲۰۲۲ نیز علی‌اف کنسرتوی «شاهماران» اثر فاضل سی را با ارکستر سمفونیک دوبچه در برلین ضبط و منتشر کرد.

می‌شوند، چقدر برای انتقال پیام غیرمستقیم به این گروه سنی اهمیت قائل شدید؟

اولین رسالت کار فرهنگی سرگرم‌کننده بودن آن است. بنابراین تلاش‌مان این بود که ابتدا بچه‌ها فیلم را ببینند و با آن ارتباط برقرار کنند و موضوع تأثیرگذاری در لایه‌های دیگر اتفاق می‌افتد. در داستان خط سیری برای شخصیت وجود دارد که در نهایت به اعتماد به نفس و از خودگذشتگی می‌رسد. یکی از مهم‌ترین راه‌های مبارزه با شخصیت «بدنام» در داستان، عشق است و زمانی که عشقی در میان نباشد، امکان مقابله نیز وجود ندارد. سعی کردیم مفاهیم ارزشمندی به بچه‌ها ارائه دهیم، اما تمرکز بصری ما بر ایجاد لحظه‌ها و دقیق جذب و گیرا برای کودکان است. با توجه به تجربه‌ام در عرصه ویدئوگیم به نظرم اول مخاطب کار را دوست داشته باشد و بعد از آن تأثیر بپذیرد. ما تجربه‌ای که در شمشیر و اندوه داشتیم را در نظر داریم و حضور در جشنواره به‌طور کلی کمک‌کننده است و مطمئتم افسانه سپهر با توجه به بازخوردهایی که دریافت کردیم، به مراتب اثر بهتری باشد.

۱۸ تولید این انیمیشن و فرآیند طراحی استوری برد چقدر طول کشید؟

در فرآیند انیمیشن، طراحی استوری برد اجتناب‌ناپذیر است. مراحل تولید در انیمیشن خیلی مهم است، چون نمی‌توانیم مثل فیلم رئال چیزی را دور بریزیم، به این دلیل که هزینه تولید بالاست. دو سال طول کشید تا این پروژه را به سرانجام برسانیم و شاکله اصلی تیم تولید را نیز حفظ کردیم. این تجربه باعث می‌شود که روز به روز اتفاقات بهتری بیفتد.

برش

تأثیر جشنواره فیلم فجر

بر سینمای انیمیشن

این دغدغه بسیار بزرگی برای همه ماست. خیلی خوشحالم که امسال برای دومین سال متوالی در جشنواره فجر حضور داریم و واقعا یک آرزو بود و خوشحالم که این رویا محقق شده است. از هیأت انتخاب سیاست‌گزارم و امیدوارم که توجه ویژه‌ای به انیمیشن شود. می‌دانم که امکان ندارد در تمامی بخش‌ها انیمیشن جایزه بگیرد، اما خواهش می‌کنم حداقل در بخش‌های مهم و کلیدی آثار انیمیشن بررسی شوند. این کمک می‌کند که جریان انیمیشن‌سازی در ایران تقویت شود. به هر حال، جشنواره فجر جایگاه بسیار مهمی دارد و زیر ذره بین مخاطب و رسانه‌هاست. سال گذشته چهار اثر در جشنواره بود که شمشیر و اندوه یکی از این آثار است. امسال هم کار ما یکی از چهار اثر جشنواره است. با توجه به این‌که در فرآیند تولید هشتم، مطمئتم که برای سال آینده حداقل سه اثر به جشنواره می‌رسد. بنابراین، اگر این فرآیند را جدی بگیریم، واقعا صنعت انیمیشن ما رشد می‌کند. البته حالا هم انیمیشن‌ها در ایران و بازارهای بین‌المللی فروش خوبی دارند و محتوای کودک به خوبی عرضه می‌شود. بسیار مهم است که ما نسل‌سازی و فرهنگ‌سازی کنیم. در حال حاضر انیمیشن شمشیر و اندوه در حال نمایش است. کار «پسر دلفینی» محمدامین همدانی که نسخه دوم آن در جشنواره فجر امسال حضور دارد، عرضه شده است. همچنین «بچه‌زنگ» حامد جعفری و «آخرین داستان» اشکان رهگذر که امسال با «ژولیت و شاه» در جشنواره حضور دارد، در دسترس قرار گرفته است. امروز هم کارهای خوبی به دور از زان‌ت و لابی‌تولید می‌شوند و در بازار بین‌المللی هم موفقیت کسب می‌کنند.

چاپ

استقبال از خاطرات یک افسر اطلاعاتی در ایران

مجموعه دوجلدی «من اطلاعاتی بودم» به سرعت پس از انتشار، با استقبال گرم مخاطبان، به چاپ دوم رسید. به گزارش تسنیم، این کتاب که خاطرات یک افسر اطلاعاتی با نام مستعار علی مهدوی را روایت می‌کند، به بررسی تعقیب و مراقبت‌های سیاه و کشف کودتاها تا ورود به وزارت اطلاعات می‌پردازد. این اثر، نوشته راضیه ولدبیگی، توسط انتشارات شهید کاظمی به چاپ دوم رسیده است. در این کتاب، مهدوی خاطرات خود را از سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۲ بازگو می‌کند. در جلد اول، او جزئیات جذابی از حوادث اوایل انقلاب و سال‌های اخیر را به تصویر می‌کشد. این جزئیات شامل وقایع نخستین سال‌های پیروزی انقلاب، ختنی‌سازی توطئه‌های کودتاچیان در سال‌های ابتدایی انقلاب و ماجرای صادق قطب‌زاده است. راوی در جلد دوم به تحلیل دقیق مواضع انجمن حجتیه مهدویه در سال‌هایی که مسئولیت بررسی این گروه را بر عهده داشته می‌پردازد.

مستند

مستند «ارس، رود خروشان» درباره اقوام ایرانی

مستند «ارس، رود خروشان» ساخته هادی آفریده با روایت شبنم مقدمی، درباره تبارشناسی اقوامی است که در کرانه رودخانه مرزی ارس زندگی می‌کنند.

به گزارش خبرنگاران، ارس، رود خروشان درباره تبارشناسی اقوامی است که در کرانه رودخانه مرزی ارس زندگی می‌کنند. مردمی که در ایران، ارمنستان، نخجوان و آذربایجان زندگی می‌کنند و به‌طور مشترک از این رود مرزی بهره می‌برند. روایت این مستند بر عهده شبنم مقدمی است. مقدمی، بازیگر فیلم‌های سینمایی شی که ماه کامل شد، آباجان، اکسیدان، ابد و یک روز و... را در کارنامه دارد. هادی آفریده مستندهای کامیون آبی، هولاین در ایران، تهران سیمین، کاریز قصه آب و... را کارگردانی کرده است. برخی از عوامل این فیلم عبارتند از پژوهشگر، تهیه‌کننده و کارگردان: هادی آفریده، فیلمبردار: رضا تیموری، تدوین: سولماز افتخاری، گوینده: شبنم مقدمی، صداگذار: مهرشاد ملکوتی و....

۲۶ ثبت جهانی ایران بدون پشتوانه قانونی برای صیانت!

ایران در سال ۱۳۹۸ مهارت ساختن و نواختن دوتار را در یونسکو ثبت کرد. حدود دو سال بعد ترکمنستان در پرونده‌ای دیگر دوتار را به نام خود ثبت کرد. به گفته سوس چراغی، کارشناس حقوقی میراث فرهنگی، با وجود ثبت ۲۶ میراث ناملموس در فهرست جهانی یونسکو، هنوز هیچ پایگاه اطلاع‌رسانی عمومی در مورد نام و مشخصات مصدیق ثبت‌شده ایران در فهرست‌های داخلی و بین‌المللی ایجاد نشده است و مبیانت از میراث فرهنگی ناملموس در ایران در غیاب یک قانون کامل و کارآمد در ابهام است.

متن کامل

قاب

